

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4114-002-04/2014

I/14/002

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	I/14/002 – Prawdliwość działań wybranych organów samorządu terytorialnego z terenu województwa podkarpackiego w stosunku do dłużników alimentacyjnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Paweł Rakowski, inspektor kontroli państwowej, na podstawie upoważnienia do kontroli nr 88241 z dnia 19 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku, 37-300 Leżajsk, ul. Opalińskiego 2
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rozalia Sroczyk, Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leżajsku (dowód: akta kontroli str. 12)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Powyższą ocenę uzasadnia fakt, iż Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku (zwany dalej Ośrodkiem), podejmował działania w stosunku do dłużników alimentacyjnych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 września 2007r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*² (zwanej dalej ustawą).

Na obniżenie oceny działalności Ośrodka wpłynęło niedochowanie terminów określonych w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*³, w zakresie:

- występowania do właściwych organów z wnioskami o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- wydawania decyzji ws. uznawania dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych oraz decyzji dotyczących zwrotu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego,
- zobowiązywania dłużników do rejestracji w Urzędzie Pracy jako osoby poszukujące pracy oraz występowania do Urzędu Pracy w wnioskami o ich aktywizację,
- wydawania decyzji w przedmiocie ulg w spłacie zobowiązań z tytułu należności wobec funduszu alimentacyjnego,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 j.t.

Ponadto w ocenie Najwyższej Izby Kontroli nieuzasadnionym było przyznanie ulgi w spłacie należności w sytuacji, gdy dłużnik alimentacyjny uzasadniał wniosek jedynie pobytem w zakładzie karnym.

Na obniżenie oceny miały również wpływ naruszenie zapisów art. 107 § 1 ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego*, poprzez niezamieszczenie w jednej z wydanych decyzji w przedmiocie udzielenia ulgi w spłacie należności wobec funduszu uzasadnienia faktycznego, a także wydawanie decyzji w przedmiocie udzielania ulg w spłacie należności z tytułu świadczeń wypłaconych na podstawie art. 27 ust. 2 i art. 30 lub art. 30 ust. 2 i 3 ustawy w sytuacji, gdy decyzje te są decyzjami, które zapadają w odrębnym postępowaniu administracyjnym, a także wydawanie tych decyzji bez wskazania podstaw ich udzielania w ramach samego art. 30 ustawy.

W kontroli ustalono również, iż decyzje ws. zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego przed terminem ich uprawomocnienia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawdliwość wydawania upoważnień i nadzór nad działaniami z zakresu funduszu alimentacyjnego.

1.1, 1.2, 1.3

Opis stanu
faktycznego

W latach 2012 – 2014 upoważnienie w zakresie realizacji czynności, o których mowa w art. 8a, 8b, 8c i 12 ust. 2 ustawy, posiadała Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka, a od dnia 14.02.2012 r. upoważnienie takie udzielone zostało Pani Sylwii Paul – pracownikowi Ośrodka.

Na mocy ww. upoważnień osoby te uprawnione były m.in. do podejmowania wszelkich czynności wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań i wydawania w tych sprawach decyzji, w tym decyzji dotyczących umarzania należności, prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 3-5)

1.4

Zgodnie ze Statutem Ośrodka, nadanego uchwałą Rady Gminy Leżajsk w dniu 2.10.2008 r., Ośrodkiem kieruje Dyrektor, który odpowiada za całokształt jego działalności i reprezentuje go na zewnątrz, a zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Ośrodka, do zadań Dyrektora należy m.in. kontrola i nadzór nad realizacją zadań wykonywanych przez podległych pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 6-10, 13-15)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena częściowa

2. Prawidłowość działań wobec dłużników alimentacyjnych.

2.1, 2.2, 2.3

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek od osoby uprawnionej, o której mowa w art. 3 ust. 1 ustawy, tj. wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, w związku z czym Ośrodek nie występował do komornika sądowego o wydanie zaświadczenia o bezskutecznej egzekucji.

(dowód: akta kontroli str. 11)

2.4

W okresie od 2012 r. do dnia zakończenia kontroli Ośrodek jako organ właściwy wierzyciela, działając na podstawie art. 3 ust. 5 pkt 1 ustawy, z uwagi na brak wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy, nie występował o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 11)

2.5

Ośrodek działając na podstawie art. 3 ust. 5 pkt 2 ustawy, jako organ właściwy wierzyciela, w sytuacji, gdy znane było miejsce pobytu dłużnika, występował z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

W przypadku, gdy miejsce pobytu dłużnika nie było znane, Ośrodek występował do sądu o ustanowienie dla w/w dłużnika kuratora ds. doręczeń, a jeżeli, według posiadanej przez organ wiedzy, dłużnik alimentacyjny był obcokrajowcem lub przebywał poza granicami Polski, sprawę przekazywano do sądu.

W 2012 roku w 31 przypadkach, a w 2013 roku w 29 przypadkach Ośrodek wystąpił do organów właściwych dłużnika z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, a ponadto w okresie tym, w 5 przypadkach informację o przyznaniu świadczenia z funduszu alimentacyjnego wysyłało do zakładów karnych (w 2012 roku – 1 i w 2013 roku - 4). W sytuacji ustanowienia kuratora ds. doręczeń, Ośrodek informacje o przyznanych świadczeniach przysyłał wskazanemu kuratorowi (w 5 przypadkach).

Szczegółową analizą w zakresie terminowości występowania do właściwych organów o podjęcie stosowanych działań objęto po 15 spraw za okres zasiłkowy 2012/13 i 2013/14.

Ustalono, iż okres pomiędzy wydaniem decyzji przyznającej świadczenie z funduszu, a wystąpieniem do organu właściwego dłużnika z wnioskiem o wszczęcie postępowania przeciwko dłużnikowi, wynosił od 7 do 73 dni, w tym w 17 przypadkach termin ten był dłuższy niż jeden miesiąc.

W wyjaśnieniu powyższej okoliczności Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała, iż powodem tych opóźnień jest fakt, iż obsługą tych świadczeń zajmuje się jedna osoba.

(dowód: akta kontroli str. 17-23, 84)

2.6

Ośrodek w latach 2012-2014 nie występował do wierzycieli o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie art. 3 ust. 5 pkt 3 ustawy, z uwagi na fakt, iż nie dochodziło do sytuacji, o której mowa w powołanym przepisie, tj. nie umieszczano osoby uprawnione w pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 16)

2.7

W Ośrodku nie wystąpiły przypadki inicjujące podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego na podstawie:

- wniosku od osoby uprawnionej (w przypadku, gdy organ jest jednocześnie organem właściwym wierzyciela i dłużnika),
- wniosku od organu właściwego wierzyciela, wynikającego z wniosku osoby uprawnionej,
- umieszczenia osoby uprawnionej w pieczy zastępczej (w przypadku gdy organ jest jednocześnie organem właściwym wierzyciela i dłużnika),
- wniosku od organu właściwego wierzyciela, wynikającego z umieszczenia osoby w pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą wystąpiły przypadki inicjujące obowiązek wszczęcia działań wobec dłużnika alimentacyjnego:

- w wyniku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego (w przypadku gdy organ jest jednocześnie organem właściwym wierzyciela i dłużnika), w 2012 roku 42 przypadki, a w 2013 roku – 38 przypadków.
- na wniosek organu właściwego wierzyciela, wynikający z przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego, w 2012 r. 35 przypadków oraz w 2013 r. 30 przypadków.

(dowód: akta kontroli str. 11, 17)

2.8

Ośrodek, jako organ właściwy, podjął działania w stosunku do wszystkich dłużników alimentacyjnych.

Analizą objęto akta 30 spraw (po 15 z lat 2012 i 2013). Ustalono, że w 2012 roku, w przypadku 14 spraw działania podjęto w dniu 9.11.2012 r., a w 2013 roku w stosunku do wszystkich dłużników działania podjęto w dniach 20 i 21.11.2013 r.

W jednym przypadku (dot. roku 2012) działania zostały podjęte w 2014 roku. (przypadek opisany w pkt. 3.2).

(dowód: akta kontroli str. 24-26)

2.9

Ośrodek, za każdym razem, gdy dłużnik alimentacyjny stawiał się na wezwanie, przeprowadzał z nim wywiad alimentacyjny, odbierał oświadczenie majątkowe oraz informował go o przekazaniu do BIG⁴ informacji o jego zobowiązaniach.

W jednym przypadku dłużnik stawiał się na wywiad bez wymaganych dokumentów i został zobowiązany do dostarczenia wymaganych dokumentów, a po upływie wyznaczonego terminu Ośrodek wszczął postępowanie w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 27-42, 250-270)

2.10

Wywiady alimentacyjne oraz oświadczenia majątkowe sporządzane były zgodnie ze wzorami stanowiącymi załączniki do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki

⁴ Biuro Informacji Gospodarczej.

Spółecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego⁵.

(dowód: akta kontroli str. 33-40)

2.11

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie korzystał z uprawnienia określonego w art. 4 ust. 4 ustawy w przedmiocie występowania do ośrodków pomocy społecznej o udzielenie informacji o dłużnikach alimentacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 84)

2.12

W latach 2012 – 2014, Ośrodek, stosowanie do zapisów art. 3 ust. 7 ustawy, działając jako organ właściwy dłużnika, przekazał komornikowi sądowemu jedną informację, która mogła mieć wpływ skuteczność prowadzonych czynności egzekucyjnych. W toku wywiadu alimentacyjnego Ośrodek pozyskał informację, iż dłużnik pobiera świadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W pozostałych przypadkach nie stwierdzono informacji mogących mieć wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji.

(dowód: akta kontroli str. 124-127, 273)

2.13, 2.14

W okresie objętym kontrolą, na podstawie wywiadu alimentacyjnego w 14 przypadkach stwierdzono, że dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia.

W każdym przypadku Ośrodek występował do Powiatowego Urzędu Pracy o aktywizację zawodową tych osób, a w 2 przypadkach zobowiązano dłużników do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy.

Zobowiązania do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy zostały przesłane do dłużników w terminie od 42 do 76 dni od daty przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, natomiast wnioski o aktywizację przesyłano w terminie od 3 dni od 216 dni od daty przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, w tym w terminie do jednego miesiąca od dnia przeprowadzenia wywiadu w 6 przypadkach oraz z przekroczeniem tego terminu w 10 przypadkach.

(dowód: akta kontroli str. 43-64)

W wyjaśnieniu na okoliczność terminów przesyłania wniosków o aktywizację zawodową oraz informacji dotyczących rejestracji dłużników jako osoby bezrobotne Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: *ze względu na zbyt duży zakres obowiązków pracowników realizujących zadania wynikające z ustawy o osobach uprawnionych do alimentów oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych (ok. 2000 wniosków – kadra 3 pracowników) oraz absencja pracownika ds. alimentów stanowiły przyczyny, że w stosunku do kilku dłużników nie zostały zachowane terminy.*

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 80-83)

2.15

Analiza akt dotyczących 30 dłużników alimentacyjnych wykazała, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek wydał 7 decyzji w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, a w jednym przypadku, w związku

⁵ Dz. U. Nr 73 poz. 395.

z niestawieniem się w Ośrodku dłużnika z wymaganymi dokumentami, w toku czynności kontrolnych, wszczęto postępowanie ws. uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, jednakże do dnia zakończenia kontroli postępowanie pozostawało w toku.

Decyzje te wydawane były w terminie od 23 do 88 dni od daty wszczęcia postępowania, w tym dwie decyzje zostały wydane w terminie do jednego miesiąca od daty wszczęcia postępowania, a pozostałe pięć decyzji z przekroczeniem terminu, o którym mowa w art. 35 ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego*.

W powyższej kwestii Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: główną przyczyną niezachowania terminu 30 dni w zakresie podjęcia działań wobec dłużnika alimentacyjnego, była zbyt mała obsada kadrowa w stosunku do ilości zadań i obowiązków.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 65-68, 83)

2.16

Okoliczność, o której mowa w art. 5 ust. 3a ustawy, tj. okoliczność, iż dłużnik przez okres ostatnich 6 miesięcy wywiązywał się w każdym miesiącu ze zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty ustalonych alimentów, Ośrodek weryfikował poprzez wysyłanie zapytań do komornika sądowego.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek wystąpił 10 razy do komornika z wnioskiem o udzielenie informacji w przedmiocie wywiązywania się przez dłużników z obowiązków alimentacyjnych.

W 9 przypadkach z odpowiedzi komornika wynikało, iż dłużnicy nie wywiązują się ze swoich zobowiązań, a w jednym dłużnik wywiązywała się w 50% ze swoich bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 69, 124-127)

2.17

Wydawane przez Ośrodek decyzje w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych spełniały wymagania określone w przepisach k.p.a., a dłużnicy nie odwoływali się od tych decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 67)

2.18, 2.19

Ośrodek po wydaniu decyzji w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie występował z wnioskami o zatrzymanie prawa jazdy.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: Ośrodek nie występował z wnioskiem do Starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikom alimentacyjnym z następujących powodów: w poprzednim okresie występowano z wnioskiem do Starosty, o ile dłużnik posiadał taki dokument lub też w związku z posiadanymi przez Ośrodek informacjami, iż poszczególni dłużnicy nie posiadają prawa jazdy, samochodu lub wcześniej z innych przyczyn mieli odebrane prawo jazdy.

Ośrodek skierował do prokuratury łącznie 6 wniosków o ściganie przestępstwa niealimentacji określonego w art. 209 kodeksu karnego.

W dwóch przypadkach prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania w sprawie, w jednym wniesiono akt oskarżenia przeciwko dłużnikowi, a w trzech przypadkach wnioski te zostały przesłane do prokuratury w trakcie czynności kontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 83-87)

2.20

Ośrodek, działając jako organ właściwy dłużnika, stosownie do treści art. 6 ustawy, informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego. Informacje te każdorazowo przekazywano w formie pisemnej, w terminie od 3 do 182 dni od daty przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, w tym w 9 na 11 badanych przypadków Ośrodek przy przekazywaniu wskazanej informacji przekroczył termin jednego miesiąca.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: w przypadku, gdy dłużnik nie zgłosił się na wywiad, rozpoczynano procedurę uznania go za uchylającego się od obowiązku alimentacji oraz wnioskowano do prokuratury o ściganie za przestępstwo. W tych przypadkach dopiero po zakończeniu działań informowano organ właściwy wierzyciela o podjętych działaniach wobec danego dłużnika.

(dowód: akta kontroli str. 43-48, 72, 83)

2.21

Ośrodek gromadził dane o dłużnikach alimentacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 8a pkt. 2 ustawy. Do gromadzenia wskazanych danych wykorzystywano było oprogramowanie służące do obsługi funduszu alimentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 70)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono przekroczenie miesięcznego terminu do załatwienia sprawy, wskazanego w art. 35 k.p.a. w następujących obszarach:

- w każdym przypadku przesyłania zobowiązań do rejestracji w Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne,
- w 9 na 14 przypadków objętych badaniem, występowania do Urzędów Pracy z wnioskami o aktywizację zawodową dłużników,
- w 5 przypadkach na 7 badanych wydania decyzji ws. uznania dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych,
- w 9 przypadkach na 11 objętych badaniem, przekazania organowi właściwemu wierzyciela oraz komornikowi sądowemu informacji o działaniach podjętych wobec dłużników.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność jednostki w badanym obszarze.

3. Prawidłowość zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

3.1

Opis stanu
faktycznego

W 2012 roku Ośrodek wypłacił świadczenia w łącznej wysokości 473.500 zł, a w 2013 r. 535.569 zł. Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń wynosiły odpowiednio w 2012 r. – 80.897,66 zł i w 2013 r. – 63.229,40 zł, a stan należności wzrósł z 1.505.316 zł na koniec 2012 r. do 1.968.871 zł na koniec 2013 r. Na obsługę wypłaty świadczeń wydatkowano odpowiednio

w 2012 r. – 10.139 zł i w 2013 r. – 12.699 zł, przy jednoczesnych wydatkach na działania podejmowane wobec dłużników w wysokości 16.313 zł i 16.210 zł.

(dowód: akta kontroli str. 73)

3.2

Ośrodek po zakończeniu okresu świadczeniowego, stosowanie do dyspozycji art. 27 ust. 2 ustawy wydawał decyzje w przedmiocie zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Poza jednym przypadkiem z 2012 roku postępowania ws. wydania decyzji w przedmiocie zwrotu należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wszczynane były odpowiednio w terminach: 09.11.2012 r. oraz 20 i 21.11.2013 r.

We wskazanym przypadku (w związku z brakiem możliwości ustalenia miejsca pobytu), postępowanie zostało wszczęte w trakcie przeprowadzania niniejszej kontroli.

W wyjaśnieniu na okoliczność ww. zaniechania, Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: w stosunku do dłużnika podejmowanych było szereg działań. Wyjaśniamy, że wysłane na adres zamieszkania dłużnika pisma wracały do tut. Ośrodka z informacją - podwójnie awizowane – nie odebrane. W związku z tym GOPS wystąpił z wnioskiem do Sądu o ustanowienie kuratora ds. doręczeń. W odpowiedzi na naszą prośbę, sąd podał adres, pod którym miał zamieszkiwać wymieniony. Pisma wysyłane przez GOPS pod podany adres nadal wracały nieodebrane. GOPS podjął dalsze starania w celu ustalenia faktycznego miejsca pobytu dłużnika, zwrócono się do Policji o ustalenie miejsca zamieszkania. Jesteśmy w posiadaniu pisma z Policji, z informacją, iż dłużnik prowadzi wędrowny tryb życia i nie jest możliwe wskazanie jego adresu zamieszkania, stąd też nie podjęte zostały z naszej strony dalsze działania. GOPS w Leżajsku nadmienia, iż pracownik realizujący zadania wynikające z ustawy o osobach uprawnionych do alimentów jest zatrudniony na ½ etatu do Funduszu Alimentacyjnego oraz ½ etatu w związku z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych. Podejmowane działania wobec dłużników alimentacyjnych i koszty obsługi świadczeń z FA są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa na świadczenia rodzinne oraz dochodów własnych gminy tj. 20% kwot należności dłużników. Koszty podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych i koszty obsługi świadczeń z FA wynoszą 3% otrzymanej dotacji na świadczenia rodzinne. Dotacja w wysokości 3% otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań z Funduszu Alimentacyjnego nie jest w stanie pokryć nawet ½ etatu pracownika. W latach 2012 i 2013 Gmina Leżajsk przekazała dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych ok. 50% dochodów własnych uzyskanych z wpłat dłużników alimentacyjnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leżajsku informuje, iż w dużej mierze niedotrzymywanie terminów wynikających z zapisów ustawowych wynika z dużej absencji chorobowej pracownika realizującego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 24-26, 80-83, 207)

W kontroli ustalono, iż wystawione decyzje w przedmiocie zwrotu należności przesyłane były do komornika sądowego przed terminem ich uprawomocnienia.

Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: zdarzało się, że ze względów praktycznych pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, przekazywał przedmiotową decyzję do komornika sądowego przed jej uprawomocnieniem się, ponieważ nie wszyscy dłużnicy odbierali decyzje, niektóre z nich wracały jako

podwójnie awizowane i mogła zachodzić obawa, że w natłoku dokumentów zostanie pominięta.

(dowód: akta kontroli str. 24-26, 74-80)

3.3

W latach 2012 – 2013 Ośrodek wydał łącznie 142 decyzji ws. zwrotu należności dot. funduszu alimentacyjnego.

Analiza 30 akt wykazała, że wszystkie decyzje w przedmiocie zwrotu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wydawane były z naruszeniem terminu wskazanego w art. 35 k.p.a., tj. w terminie od 66 do 143 dni po upływie okresu świadczeniowego.

Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, iż *przyczyną wydłużenia terminów w wydawaniu decyzji o zwrocie wypłaconych świadczeń była głównie zbyt mała obsada kadrowa w stosunku do ilości wykonywanych zadań. Jeden pracownik jest odpowiedzialny za całość zadań, wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.*

(dowód: akta kontroli str. 24-26, 80-81, 144)

3.4

Każda z decyzji objętych analizą spełniała wymagania określone w art. 107 ustawy k.p.a., tj. zawierała: oznaczenie organu, który ją wydał, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 91-92)

3.5

W kontroli ustalono, że decyzje ws. zwrotu przez dłużników należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego były niezwłocznie wysyłane do dłużników.

(dowód: akta kontroli str. 24-26)

3.6

W latach 2012 – do dnia zakończenia kontroli, wniesiono jedno odwołanie od decyzji ws. zwrotu należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Do dnia zakończenia kontroli postępowanie odwoławcze nie zostało zakończone.

(dowód: akta kontroli str. 88-123)

3.7

Według ewidencji wpłat dłużników prowadzonych przez Urząd w latach 2012 – 2013, sześciu dłużników dokonywało regularnych wpłat na konto Ośrodka, a w przypadku trzech wpłaty dokonywane są przez komornika skarbowego.

(dowód: akta kontroli str. 128)

3.8

Analiza dokumentacji dotyczącej podziału zwróconych kwot wykazała, że Ośrodek dokonywał ich podziału zgodnie z zapisami art. 27 ust. 4 i 5 ustawy, a do podziału kwot wykorzystywany był program komputerowy.

(dowód: akta kontroli str. 129-143)

3.9

W 2012 roku, na dochody Gminy przekazano kwotę 31.031,10 zł, a w 2013 roku – 25.636,99 zł, co stanowiło około 30% wszystkich wpłat.

(dowód: akta kontroli str. 145-157)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Ośrodek wszczynał postępowania związane z wydaniem decyzji o zwrocie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu w terminie ponad jednego miesiąca po upływie okresu świadczeniowego, tj. z naruszeniem art. 35 k.p.a.
- decyzje w przedmiocie zwrotu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego przysyłano do komornika sądowego przed ich uprawomocnieniem.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

4. Prawdliwość przyznawania ulg w spłacie należności wobec funduszu alimentacyjnego.

4.1

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Ośrodka wydał 2 decyzje w przedmiocie umorzenia należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, 4 decyzje w przedmiocie rozłożenia należności na raty oraz 1 w zakresie odroczenia terminu płatności.

(dowód: akta kontroli str. 158-240, 272 - 280)

4.2

Decyzje ws. umorzenia należności, rozłożenia płatności na raty oraz odroczenia terminu płatności wydane zostały na podstawie art. 30 ust. 2 i 3 ustawy.

W dwóch decyzjach zmieniających decyzje orzekające o zwrocie przez dłużnika należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego, Ośrodek, jako podstawę prawną wydania decyzji wskazał art. 30.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: Przesłanki umorzenia należności alimentacyjnych w tym przypadku wskazano w art. 30 ust. 2 ustawy. Natomiast formę orzeczenia opisuje art. 30 ust. 3 ustawy. Organ wydając decyzję wskazał na ogólną podstawę prawną w zakresie stosowania ulg w spłacie należności alimentacyjnych.

Ponadto w kontroli ustalono, że w podstawach prawnych decyzji dotyczących ulg podawano art. 12 ust. 1 i 2, art. 27 ust. 1, 1a, 2, 3 i art. 30 ust. 2 i 3 ustawy.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: Decyzje o przyznaniu ulgi tj. rozłożenia na raty bądź też umorzenia należności udzielono w ramach decyzji zmieniającej, do decyzji wydanej na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy, ponieważ dotyczyły one należności w stosunku do których orzeczono zwrot i stanowią one kontynuację postępowania.

Ośrodek w 2 przypadkach wydania decyzji przyznającej ulgę w spłacie należności (1 decyzja dot. umorzenia należności i 1 rozłożenia płatności na raty), przekroczył termin określony w art. 35 k.p.a.

W wyjaśnieniu na powyższą okoliczność Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka stwierdziła, iż powodem przekroczeń miesięcznego terminu na wydanie decyzji, o którym mowa w powołanym przepisie był duży zakres obowiązków pracownika realizującego zadania wynikające z ustawy o osobach uprawnionych do alimentów oraz absencją chorobową pracownika (stanowisko jednoosobowe).

Decyzja GOPS.8323.48.2.2011.2012 nie spełniała warunków określonych w art. 107 § 1 k.p.a., bowiem nie zawierała uzasadnienia faktycznego.

W związku z brakiem uzasadnienia faktycznego jednej z wydanych decyzji Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: z uwagi na nadmiar pracy pracownika realizującego zadania wynikające z ustawy o osobach uprawnionych do alimentów pominięto uzasadnienie faktyczne i oparto się na uzasadnieniu merytorycznym.

(dowód: akta kontroli str. 158-240, 272 - 280)

4.3

W kontroli ustalono, że w przypadku decyzji ws. umorzenia należności z tytułu wypłat z funduszu alimentacyjnego oraz rozkładających na raty płatności i odraczania terminów płatności Ośrodek przeprowadzał postępowania dowodowe, które przedstawiały sytuację dochodową i rodzinną wnioskodawców.

Analiza dokumentów stanowiących podstawy wydawania decyzji w przedmiocie udzielania ulg w spłacie należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wykazała, że w przypadku decyzji GOPS.8323.31.2.2011.2012 z dnia 2 lutego 2012 r. rozłożono należność na raty, w sytuacji, gdy wnioskodawca jako powód ubiegania się o ulgę wskazał pobyt w zakładzie karnym. W ramach postępowania dowodowego Ośrodek uzyskał pismo z zakładu karnego, informujące iż dłużnik był zatrudniony podczas pobytu w zakładzie oraz, że został zwolniony z odbywania kary (zwolnienie nastąpiło przed wydaniem decyzji w sprawie udzielenia ulgi, tj. 26 stycznia 2012 r.).

W wyjaśnieniu na okoliczność udzielenia ulgi w spłacie należności, na podstawie wniosku, w uzasadnieniu którego wskazano na pobyt w zakładzie karnym Pani Rozalia Sroczyk – Dyrektor Ośrodka podała: *...przyczyną podjęcia decyzji o rozłożeniu na raty była sytuacja materialna i osobista dłużnika. W trakcie postępowania ustalono, iż dłużnik nie dysponuje majątkiem pozwalającym na uregulowanie należności. Z uwagi na pobyt w zakładzie karnym oraz brak możliwości zarobkowania postanowiono uwzględnić wniosek.*

(dowód: akta kontroli str. 158-240, 272 - 280)

4.4, 4.6

W przypadku decyzji o umorzeniu należności wydanych na podstawie art. 30 ust. 2 ustawy, Ośrodek był organem właściwym wierzyciela.

(dowód: akta kontroli str. 158-240, 272 - 280)

4.5

Ośrodek w każdym przypadku, gdy wydał decyzję w przedmiocie rozłożenia na raty, informował o tym komornika sądowego.

(dowód: akta kontroli str. 158-240, 272 - 280)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- decyzje w sprawie przyznania ulg w spłacie należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu wydawane były w nieprawidłowej formie, tj. w ramach

decyzji zmieniających decyzje w sprawie zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Decyzje dot. przyznania ulg, jako decyzje wydawane na podstawie odrębnego postępowania dowodowego, winny być wydawane niezależnie od decyzji o zwrocie należności.

- naruszenie zapisów art. 107 § 1 k.p.a., poprzez niezamieszczenie w jednej z wydanych decyzji jej uzasadnienia faktycznego,

- przy wydawaniu dwóch decyzji przyznających ulgi w spłacie należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu Ośrodek przekroczył termin określony w art. 35 k.p.a.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, wnosi o:

1. Podjęcie działań zapewniających terminowe załatwianie spraw dotyczących funduszu alimentacyjnego, w tym podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz wszczynania postępowań i wydawania decyzji w tych sprawach.
2. Zawieranie w decyzjach przyznających ulgi w spłacie należności dotyczących funduszu alimentacyjnego wszystkich elementów przewidzianych w art. 107 k.p.a., w tym uzasadnień faktycznych.
3. Wydawanie odrębnych decyzji dotyczących ulg w spłacie należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego, od decyzji w sprawie zwrotu należności dot. funduszu alimentacyjnego.
4. Przesyłanie do komornika sądowego decyzji w przedmiocie zwrotu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego po ich uprawomocnieniu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, kwietnia 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler
Paweł Rakowski
Inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Wiesław Motyka